

E / B / R

**POVZETKI V
SLOVENSKEM JEZIKU**

GENDER AND AGE WAGE–PRODUCTIVITY GAPS IN INTANGIBLE AND NON-INTANGIBLE WORK OCCUPATIONS

RAZLIKE V PLAČAH IN PRODUKTIVNOSTI PO SPOLU, STAROST IN POKLICNI STRUKTURI GLEDE NA KATEGORIJE NEOTIPLJIVEGA KAPITALA

Tanja Istenič, Tjaša Redek, Daša Farčnik

Članek na podlagi registrskih mikropodatkov o podjetjih in zaposlenih v letu 2017 v Sloveniji in z uporabo metode dekompozicije dodane vrednosti analizira razlike v plačah in produktivnosti po spolu, starosti in poklicni strukturi glede na kategorije neotipljivega kapitala. Rezultati kažejo, da so v povprečju statistično značilne razlike v plačah v korist moških, razen za ženske v starostni skupini 50 let ali več, ki opravljajo poklice povezane z neotipljivim kapitalom, kjer so plače moških in žensk približno enake. Na plače vpliva tudi starost – rezultati pokažejo značilne razlike v plačah v korist starejših delavcev, z izjemo žensk, ki opravljajo poklice povezane z neotipljivim kapitalom. Dohodki žensk, starih 30–49 let, in tistih, starih 50 let ali več, so namreč skoraj enaki. Analizirane skupine se tako po spolu kot tudi starosti še bolj razlikujejo v produktivnosti. Čeprav ženske v povprečju zaslužijo manj kot moški, so običajno bolj produktivne, z izjemo moških, mlajših od 30 let, ki opravljajo poklice povezane z otipljivim kapitalom. Starejši delavci so v povprečju manj produktivni kot njihovi mlajši kolegi, z izjemo žensk, starih 30–49 let, v primerjavi z ženskami, mlajšimi od 30 let, ki opravljajo poklice povezane z otipljivim kapitalom. Razlike v produktivnosti in plačah so, če primerjamo starostne skupine, višje pri delavcih, ki opravljajo poklice povezane z neotipljivim kapitalom, kot pri ostalih poklicnih kategorijah.

Ključne besede: staranje, spol, razlike v plačah, razlike v produktivnosti, Slovenija

REVISITING THE NEXUS BETWEEN JOB INSECURITY AND EMPLOYEE TASK PERFORMANCE: EXAMINING THE INFLUENCE OF SELF-EFFICACY AND EMOTIONAL INTELLIGENCE IN A MEDIATION–MODERATION MODEL

PONOVNO O NEKSUSU MED NEGOTOVOSTJO DELOVNEGA MESTA IN OPRAVLJANJEM NALOG PRI ZAPOSLENIH: PREUČITEV VPLIVA SAMOUČINKOVITOSTI IN ČUSTVENE INTELIGENCE V MEDIACIJSKO-MODERACIJSKEM MODELU

Adewale Adekiya, Umar Usman

Cilj te študije je bil preučiti razmerje med zaznano negotovostjo delovnega mesta in opravljanjem nalog pri zaposlenih. Poleg tega sta bila v tem razmerju preučena moderacijski vpliv čustvene inteligence in mediacijski vpliv samoučinkovitosti. Z večstopenjsko tehniko vzorčenja je bilo iz skupine, ki predstavlja tri izbrane nigerijske depozitne banke, sorazmerno izbranih skupno 385 zaposlenih. V opisno in presečno zasnovani raziskavi so bili s strukturiranim vprašalnikom zaprtega tipa od teh zaposlenih pridobljeni odgovori. Izvedla se je hierarhična moderacijska regresijska analiza, ki je razkrila, da ima zaznana negotovost delovnega mesta znaten in negativen učinek na opravljanje nalog. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da to razmerje moderira čustvena inteligenca, in sicer je bilo negativno razmerje med negotovostjo delovnega mesta in opravljanjem nalog šibkejše pri anketirancih, ki so navedli višjo raven čustvene inteligence. Podobno je bilo ugotovljeno, da samoučinkovitost medira to moderirano razmerje tako, da deluje kot osnovni mehanizem, prek katerega poteka moderacijski vpliv čustvene inteligence. V zaključku je priporočeno, naj organizacije priznajo, kako pomembna je čustvena inteligenca, kadar je treba ohranjati visoko raven uspešnosti zaposlenih, zlasti v delovnih okoljih, ki jih zaznamuje velika negotovost delovnih mest. Prav tako je priporočeno, naj organizacije pri izkoriščanju čustvene inteligence za omilitev negativnega učinka zaznane negotovosti delovnega mesta na opravljanje nalog največjo korist dosežejo tako, da se osredotočijo na posredno razmerje, v katerem je poudarjena samoučinkovitost kot mediator, namesto da se osredotočijo na neposredno razmerje med tema dvema spremenljivkama.

Ključne besede: zaznana negotovost delovnega mesta, opravljanje nalog, čustvena inteligenca, bančništvo, zaposleni

TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AND WORK ENGAGEMENT: THE MODERATING ROLE OF INTRINSIC MOTIVATION

TRANSFORMACIJSKO VODENJE IN ZAVZETOST ZAPOSLENIH: MODERACIJSKA VLOGA INTRINZIČNE MOTIVACIJE

Barbara Grah, Vlado Dimovski, Marko Perić, Simon Colnar, Sandra Penger

V članku preučujemo moderacijsko vlogo intrinzične motivacije na razmerje med transformacijskim vodenjem in zavzetostjo zaposlenih. Na vzorcu 168 zaposlenih v turizmu in gostinstvu smo v kvantitativnem delu, študiji 1, ugotovili, da je najvišja stopnja zavzetosti zaposlenih identificirana, ko je stopnja intrinzične motivacije najvišja. Intrinzično motivirani zaposleni nato izkazujejo zavzeto vedenje pri delu. V študiji 2 smo se za boljše razumevanje rezultatov študije 1 odločili za deskriptivno zasnovano, pri čemer smo izvedli intervjue s tremi strokovnjaki in analizo trifaznega kodiranja. Ugotovili smo, da povečanje intrinzične motivacije dodatno spodbuja zavzetost zaposlenih. Ta članek omogoča vpogled v koristi intrinzične motivacije za zavzetost zaposlenih in ponuja praktične smernice zainteresiranim deležnikom v turizmu in gostinstvu, saj prikazuje, kako intrinzična motivacija deluje kot bistven managerski koncept pri prilagajanju po pandemiji koronavirusa.

Ključne besede: transformacijsko vodenje, zavzetost zaposlenih, intrinzična motivacija, moderacija, turizem in gostinstvo

CREATIVITY IN INFORMATION SYSTEMS RESEARCH: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW

KREATIVNOSTI V RAZISKAVAH INFORMACIJSKIH SISTEMOV: SISTEMATIČNI PREGLED LITERATURE

Mojca Simonovič, Aleš Popovič, Matej Černe

Kreativnost že več kot šest desetletij predstavlja temeljno raziskovano področje v različnih znanstvenih disciplinah, predvsem v psihologiji, sociologiji in študijah s področja organizacijskega vedenja. Zaradi svoje nepogrešljive vloge pri usmerjanju poslovanja, spodbujanju razvoja in gospodarske rasti ostaja pomembna raziskovalna tema tudi danes. Kljub njeni pomembnosti, znanstveniki iz področja informacijskih sistemov (IS) njenemu raziskovanju posvečajo malo pozornosti. Naše zanimanje vzbuja prav zaradi svoje preobrazbene vloge v sodobnih poslovnih okoljih, kjer odgovarja na vedno prisotno potrebo po inovacijah, tekmovanju in rasti. V raziskavi želimo odgovoriti na vprašanje, ali je le-ta še vedno skromno raziskana znotraj discipline IS, kot je bila pred desetletjem? Da bi preučili raziskovanje kreativnosti od leta 2010 do danes in začrtali smernice njenega prihodnjega raziskovanja, smo v celovitem sistematičnem pregledu literature analizirali članke prestižnih revij in zbornike priznanih konferenc s področja IS. V ugotovitvah smo predstavili načrtane poti raziskovanja kreativnosti v disciplini IS in orisali nastajajočo vrzel v literaturi. Naš prispevek ponuja tudi neprecenljivo vpogled v prihodnje smeri raziskovanja in ob tem poudarja pomembnost zaplnitve prepoznane vrzeli pri raziskovanju kreativnosti znotraj discipline IS.

Ključne besede: kreativnost, informacijski sistemi, poslovna analitika, pregled literature, akademsko raziskovanje

E / B / R

**POVZETKI V
SLOVENSKEM JEZIKU**

THE RELATIONSHIP BETWEEN CULTURE, SUSTAINABLE USE OF RESOURCES, AND FINANCIAL PERFORMANCE: AN INSTITUTIONAL AND NATURAL-RESOURCE-BASED PERSPECTIVE

RAZMERJE MED KULTURO, TRAJNOSTNO RABO VIROV IN FINANČNO USPEŠNOSTJO: VIDIK INSTITUCIONALNE TEORIJE IN TEORIJE NARAVNIH PROIZVODNIH VIROV

Deon H. Engelke, Noel J. Pearse, Fabio M. Correa, Frederick O. Skae

Ta študija z modeliranjem nabora podatkov o 5230 svetovnih podjetjih, ki kotirajo na borzi, ter statističnima pristopoma, od katerih eden odraža glavna načela teorije naravnih proizvodnih virov, drugi pa glavna načela institucionalne teorije, dokazuje, da so trajnostne pobude, ki jih podjetja razvijajo, nagrajene v obliki boljše finančne uspešnosti podjetij. Kultura znatno vpliva tako na trajnostnost, zajeto z ocenami ESG, kot na finančno uspešnost podjetij, opazno pa je tudi sovplivanje med kulturo in drugimi spremenljivkami, vključno s sektorjem in socialno-ekonomskim razvojem trgov, na katerih posluje podjetje. Ta študija je edinstvena po hipotezi in statističnih dokazih, da je trajnostnost mehanizem, ki aktivira potencial kulture, da proizvaja finančno uspešnost podjetja. Teorija naravnih proizvodnih virov in institucionalna teorija (DiMaggio & Powell, 1983) vsebujeta dopolnjujoči se razlagi razmerja med kulturo podjetja in tem, kako njegovo finančno uspešnost medira trajnostnost, s čimer dejansko določata pristop podjetij k rabi virov na trajnosten ali netrajnosten način. Nekatera razmerja med kulturo, trajnostnostjo in finančno uspešnostjo podjetja bolje razloži institucionalna teorija kot teorija naravnih proizvodnih virov.*

* DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147–160.

Ključne besede: nacionalna kultura, trajnostnost, ESG, teorija proizvodnih virov, teorija naravnih proizvodnih virov, institucionalna teorija

FIRM-LEVEL, MACROECONOMIC, AND INSTITUTIONAL DETERMINANTS OF FIRM GROWTH: EVIDENCE FROM EUROPE

MIKRO-, MAKROEKONOMSKI IN INSTITUCIONALNI DEJAVNIKI RASTI PODJETIJ: DOKAZI IZ EVROPE

Anže Burger, Andreja Jaklič, Klemen Knez, Patricia Kotnik, Matija Rojec

Da bi preučili glavne dejavnike rasti podjetij, smo ocenili model, ki združuje determinante na ravni podjetja, panoge in države, s ciljem celovite razlage rasti podjetja. Uporabili smo obsežen nabor podatkov evropskih podjetij za obdobje 2005–2017 in združili podatke iz baze Amadeus na ravni podjetij z makroekonomskimi spremenljivkami in večdimenzionalnimi merami institucionalnega okvira, ki temeljijo na vrsti virov. Z uporabo različnih specifikacij panelnega regresijskega modela smo našli najbolj dosledno povezanost za determinante na ravni podjetja. Ko gre za determinante na ravni države, so kakovost infrastrukture, vhodne neposredne tuje naložbe, naravni viri in neenakost tisti, ki kažejo dosledno pozitivno in statistično značilno povezavo z rastjo podjetij.

Ključne besede: rast podjetja, determinante na ravni podjetja, notranje determinante, determinante na ravni države, institucionalne determinante

IMPLEMENTING THE SINGLE SUPERVISORY MECHANISM IN THE EURO AREA: EFFECTS ON DEPOSIT STRUCTURE OF BANKS

UVEDBA ENOTNEGA MEHANIZMA NADZORA V EVRSKEM OBMOČJU: UČINKI NA DEPOZITNO STRUKTURO BANK

Emilija Popovska, Marko Košak

V tem članku raziskujemo, ali so banke, ki so pod neposrednim nadzorom Evropske centralne banke (ECB), bolj stabilne in zaupanja vredne za vlagatelje zaradi strožjih nadzorniških dejavnosti, ki se izvajajo od uvedbe enotnega mehanizma nadzora (EMN). V okviru EMN-ja so pomembne banke prešle z nacionalnih nadzornikov na ECB, medtem ko so preostale banke ostale pod nadzorom nacionalnih nadzornih organov (NNO). Z metodo razlike v razliki smo ugotovili večje zaupanje vlagateljev v pomembne banke po uvedbi EMN-ja. Poleg tega smo ugotovili, da je že napoved uvedbe EMN-ja in celovite ocene vplivala na večje zaupanje vlagateljev v banke, za katere se je pričakovalo, da jih bo nadzirala ECB.

Ključne besede: depoziti, medbančni depoziti, bančni nadzor, enotni mehanizem nadzora

A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW ON OVERCONFIDENCE AND RELATED BIASES INFLUENCING INVESTMENT DECISION MAKING

SISTEMATIČNI PREGLED LITERATURE O PRETIRANI SAMOZAVESTI IN SORODNIH VRSTAH PRISTRANSKOSTI, KI VPLIVAJO NA INVESTICIJSKO ODLOČANJE

Uttam Karki, Vaneet Bhatia, Dheeraj Sharma

Pri sedanjem delovanju trga je bilo ugotovljeno, da je pristranskost med najpomembnejšimi dejavniki, ki vplivajo na investicijske odločitve. Med različnimi vrstami pristranskosti je pogost pojav pretirana samozavest, h kateri so direktorji nagnjeni pri odločanju. Da bi razumeli vlogo pristranskosti zaradi pretirane samozavesti pri investicijskem odločanju, avtorji študije temeljito pregledajo in med seboj povežejo sedanje raziskave o tovrstni pristranskosti. Da bi dosegli ta cilj, sistematično pregledajo literaturo po pristopu PRISMA in preučijo 92 člankov, objavljenih v revijah v zadnjih 20 letih. Rezultati kažejo, da sta drugi vrsti pristranskosti – retrospektivna in potrditvena – povezani s pristranskostjo zaradi pretirane samozavesti. Poleg tega pregled kaže, da ima pristranskost tri glavne izide. Prvi, pozitiven vidik se nanaša na spodbujanje duševnega zdravja in namenjanje znatnih sredstev investicijam v raziskave in razvoj. Drugi, negativen vidik pa zadeva manipuliranje z denarnimi tokovi iz poslovanja, zaradi katerega se delničarjem pogosto zmanjša vrednost. Tretji izid je dajanje prednosti notranjemu financiranju pred možnostmi zunanjega financiranja. Raziskava poleg tega kaže na dejavnike, ki lahko izničijo vpliv pristranskosti zaradi pretirane samozavesti. Študija je izvirna po svoji tematski analizi, pri kateri je učinkovito preučenih več razsežnosti pristranskosti. Upoštevanje ugotovitev raziskave lahko izboljša procese poslovnega odločanja, spodbudi objektivnejše ocene in nazadnje izboljša splošno kakovost investicijskih odločitev.

Ključne besede: pristranskost zaradi pretirane samozavesti, potrditvena pristranskost, retrospektivna pristranskost, investicijsko odločanje, poslovodno odločanje, investicijska pristranskost

E / B / R

**POVZETKI V
SLOVENSKEM JEZIKU**

A CLASSIFICATION METHODOLOGY FOR ASSESSING COUNTRIES IN TERMS OF TOURISM COMPETITIVENESS

RAZVRSTITVENA METODOLOGIJA ZA OCENJEVANJE DRŽAV PO KONKURENČNOSTI V TURIZMU

Yiannis Smirlis, Marilou Ioakimidis

Turistična panoga je pomembna za nacionalna gospodarstva, zato je bistveno spremljati njeno konkurenčnost. Ta namen izpolnjuje indeks konkurenčnosti v sektorju potovanj in turizma (Travel and Tourism Competitiveness Index, TTCI), ki ga je razvil in o katerem poroča Svetovni gospodarski forum (WEF), saj prinaša dosleden okvir, pojasnjevalne dejavnike in povezane podatkovne nize. V tem prispevku s preteklimi podatkovnimi nizi tega indeksa najprej potrdimo, da se v več državah konkurenčnost v turistični in potovalni panogi skozi čas komaj kaj spreminja. Nato opredelimo države z doslednimi rezultati pri potovalno-turistični konkurenčnosti ter jih razdelimo v razrede z najboljšo, najslabšo, srednjo in nejasno preteklo uspešnostjo. Na podlagi te razvrstitve kot alternativo računskemu okviru TTCI uporabimo linearno diskriminantno analizo (LDA), s čimer sestavimo nov sintetični indeks za ocenjevanje konkurenčnosti držav TTCI-LDA. Analiza rezultatov držav, pridobljenih s tem indeksom, je pokazala, da sta za konkurenčnost v turizmu pomembni pripravljenost na področju IKT in infrastruktura turističnih storitev. Pragovi rezultatov za najboljše in najslabše države v vsakem razredu prinašajo dodatne uporabne informacije za upravljanje, primerjanje in odločanje o politikah.

Ključne besede: *indeks konkurenčnosti v sektorju potovanj, linearna diskriminantna analiza, pripisovanje teže sestavljenim kazalnikom, razvrstitev*

MAPPING CHARACTERISTICS AND FINANCIAL IMPORTANCE OF DEVELOPMENT BANKS ACROSS THE WORLD

PREGLED ZNAČILNOSTI IN FINANČNEGA POMENA RAZVOJNIH BANK PO SVETU

Jan Porenta, Vasja Rant

Članek raziskuje finančni pomen razvojnih bank v različnih regijah in med dohodkovnimi skupinami. Za ta namen zgradijo globalno bančno podatkovno bazo za obdobje od leta 1995 do 2021 in analizirava razporeditev premoženja razvojnih bank po makro regijah in dohodkovnih skupinah držav. Uvedeva sestavljen globalni in nacionalni indeks finančne pomembnosti razvojnih bank (indeks DBFI), ki nama omogoča razvrščanje finančno najpomembnejših razvojnih bank po svetu. Razvojne banke igrajo pomembne in raznolike vloge v globalnem finančnem sistemu, vendar se njihov finančni pomen razlikuje glede na regije in dohodkovne skupine. Članek ponuja široko analizo globalne krajine razvojnega bančništva in prinaša napredek na tem področju raziskav.

Ključne besede: razvojno bančništvo, razvojno financiranje, finančna pomembnost, družbeno-ekonomski razvoj, regionalna analiza

EFFECTS OF NEUROTICISM–ANXIETY AND SOCIABILITY PERSONALITY TRAITS ON THE RELATIONSHIP BETWEEN TESTOSTERONE AND RISK PROPENSITY IN FINANCE

UČINKI OSEBNOSTNIH LASTNOSTI NEVROTIČNOST-ANKSIOZNOST IN DRUŽABNOST NA POVEZAVO MED TESTOSTERONOM IN NAGNJENOSTJO K TVEGANJU NA PODROČJU FINANC

Urša Ferjančič, Fajko Bajrović, Aljoša Valentinčič

Tvegane finančne odločitve so opredeljene kot razumsko tehtanje med pričakovanim donosom in tveganjem ter so povezane z različnimi psihološkimi in nevrobiološkimi mehanizmi. V tem kontekstu so pretekle raziskave preučevale povezavo med ravnjo testosterona in nagnjenostjo k tveganju, vendar so rezultati nekonsistentni. V študiji smo preučevali učinke osebnostnih lastnosti nevroticizem-anksioznost in družabnost na povezavo med bazalno ravnjo testosterona in nagnjenostjo k tveganju pri odločitvah v razmerah tveganja (GDT) in v razmerah negotovosti (BART). Na vzorcu 100 diplomantov in izkušenih odločevalcev smo ugotovili, da je bila bazalna raven testosterona pozitivno povezana z nagnjenostjo k tveganju pri odločitvah v razmerah tveganja, vendar samo pri moških z nizko oceno osebnostne lastnosti nevroticizem-anksioznost. Nasprotno je bila povezava med bazalno ravnjo testosterona in nagnjenostjo k tveganju v razmerah tveganja pozitivna, vendar samo pri moških z visoko oceno osebnostne lastnosti nevroticizem-anksioznost. Pomembnih povezav nismo ugotovili pri i) odločitvah v razmerah negotovosti pri moških, neodvisno od osebnostne lastnosti nevroticizem-anksioznost, ii) odločitvah v razmerah tveganja ali negotovosti pri moških, neodvisno od osebnostne lastnosti družabnost, in iii) pri odločitvah v razmerah tveganja ali negotovosti pri ženskah, neodvisno od osebnostnih lastnosti družabnost in nevroticizem-anksioznost. Ti rezultati kažejo, da lahko osebnostna lastnost nevroticizem-anksioznost, ne pa tudi družabnost, vpliva na razmerje med ravnjo testosterona in nagnjenostjo k tveganju, vendar le pri odločitvah v razmerah tveganja in le pri moških. Rezultati študije podpirajo hipotezo o kompleksnosti tega razmerja pri moških.

Ključne besede: nagnjenost k tveganju, testosteron, družabnost, nevrotičnost–anksioznost, osebnostne lastnosti

THRIVING AT WORK: STATE OF THE ART AND LOOKING TOWARDS TO ENHANCED EMPLOYEE WELL-BEING IN THE FUTURE

STANJE PODROČJA IN POGLED NAPREJ PROTI IZBOLJŠANJU DOBREGA POČUTJA ZAPOSLENIH V PRIHODNOSTI

Ajda Merkuž, Ivan Zupic, Katarina Katja Mihelič

Naraščajoče priznanje pomena dobrega počutja zaposlenih in trajnostnih delovnih okolij je v zadnjih letih privedlo do razcveta raziskav o uspevanju zaposlenih. Uspevanje pri delu omogočata občutek učenja in vitalnosti, kar pomembno prispeva k razvoju in dobremu počutju zaposlenih. Prispevek ponuja celovit pregled preteklih raziskav o uspevanju pri delu z uporabo bibliometričnih tehnik. Podrobni pregled literature vključuje analizo citatov dokumentov, bibliografsko povezovanje in tematsko kartiranje, pri čemer se uporablja podatke iz baze podatkov Web of Science za predstavitev celovitega pregleda obstoječe literature. Skrben pregled nas je pripeljal do prepoznavanja raziskovalnih tokov, obstoječih vrzeli in potencialnih področij za prihodnje raziskave o uspevanju pri delu. Opišemo ključne raziskovalne trende in vrzeli ter predlagamo smernice za prihodnje raziskave z različnih teoretičnih in kontekstualnih vidikov. Naš prispevek k literaturi o uspevanju temelji na uporabi bibliometričnih metod, s katerimi zagotovimo objektivnost in podroben pregled. Prav tako ponujamo predloge za prihodnje raziskave ter praktične implikacije, namenjene tako za raziskovalce kot širšo skupnost, s ciljem oblikovanja trajnostne delovne sile v prihodnosti.

Ključne besede: nagnjenost k tveganju, testosteron, družabnost, nevrotičnost–anksioznost, osebnostne lastnosti

E / B / R

**POVZETKI V
SLOVENSKEM JEZIKU**

CHANGE IS IN THE MINDS OF THE BEHOLDERS: A SOCIOCOGNITIVE COMPARISON OF CRISIS PERCEPTIONS AND CHANGE PREDICTIONS: INSIGHTS FROM CHINA, NEW ZEALAND, AND SLOVENIA

SPREMEMBE SO V GLAVAH OPAZOVALCEV: DRUŽBENO-KOGNITIVNA PRIMERJAVA DOJEMANJA KRIZ TER NAPOVEDI GOSPODARSKIH GIBANJ: UGOTOVITVE S KITAJSKJE, NOVE ZELANDIJE IN SLOVENIJE

Zhonghui Ding, Matevž Rašković

Članek predstavlja medkulturno primerjalno študijo družbeno-kognitivnih vzorcev dojetanja kriz ter napovedi gospodarskih gibanj med Kitajsko, Novo Zelandijo in Slovenijo, ki so jo navdahnile raziskave s področja t.i. »geografije miselnosti« (ang. geography of thought) znotraj socialne psihologije. V raziskavi preučujemo dojetanje tveganj povezanih s pandemijo COVID-19 ter napovedi/ocene gospodarskih gibanj v prihodnje na podlagi štirih različnih gospodarskih scenarijev hitre/upočasnjene rasti ali hitre/upočasne stagnacije. Rezultati kažejo na omejeno uporabnost tradicionalnih razmejitev med Vzhodom in Zahodom za razumevanje kulturno pogojenih napovedi gospodarskih gibanj. Medtem, ko opazamo splošne težnje k pesimističnim napovedim o prihodnjih gospodarskih gibanjih v razmerah gospodarskega upada, kakršnega je povzročila nedavna pandemija COVID-19, pa med omenjenimi tremi državami lahko opazimo določene razlike v napovedih gospodarskih gibanj v razmerah gospodarske rasti. Slednje večinoma potrjujejo tezo t.i. »geografije miselnosti«, ki pa velja zgolj za razmere gospodarske rasti in ne gospodarske stagnacije. Medtem ko so Slovenci in Kitajci podobno optimistični glede prihodnje gospodarske rasti, so Novozelandci bolj previdni pri svojih ocenah o nadaljevanju obstoječe gospodarske rasti. Rezultati kažejo na določene razlike v zaznanih tveganjih, kjer Slovenci dojemajo pandemijo COVID-19 bolj pogosto kot priložnost v primerjavi s Kitajci ali Novozelandci. Naše ugotovitve ponujajo podlage za oblikovalce politik na področju obvladovanja tveganj, zlasti pri spodbujanju gospodarske trdoživosti v kriznih obdobjih.

Ključne besede: pandemija COVID-19, zaznavanje tveganj, medkulturne razlike v družbeno-kognitivnih procesih

RISK MANAGEMENT IN MNEs DURING GLOBAL CRISES: SUBSIDIARY CONTROL OR AUTONOMY?

OBVLADOVANJE TVEGANJ V MULTINACIONALNIH PODJETJIH MED GLOBALNIMI KRIZAMI: NADZOR ALI AVTONOMIJA PODRUŽNIC?

Andreja Jaklič, Iris Koleša, Gaja Mavri, Anže Burger

Trenja med nadzorom in avtonomijo enot v multinacionalnih podjetjih so pritegnila veliko akademske pozornosti. Ta se je še povečala s številnimi krizami po svetovni gospodarski recesiji leta 2008, ko se je dodatno okrepilo proučevanje odnosov med poslovnimi enotami multinacionalk ter njihovega vpliva na upravljanje s tveganji, krizni menedžment in odpornost podjetij in gospodarstev. Naša študija analizira, kako na obvladovanje tveganj, krizni menedžment in odpornost podjetij vpliva avtonomija podružnic na tveganem trgu srednje in vzhodne Evrope (tj. v Sloveniji), in sicer v času globalnih kriz, kot sta pandemija Covid-19 in vojna v Ukrajini. V prispevku proučujemo poslovanje tujih podružnic med navedenima krizama (tj. v obdobju 2019–2022), pri čemer se še posebej osredotočimo na vpliv teženj po centralizaciji v državah izvora oziroma sedeža multinacionalk na rast podružnic ter na njihove odzive z vidika obvladovanja tveganj in kriznega menedžmenta. Rezultati pokažejo nadpovprečno uspešnost tujih podružnic, izpostavijo pomembno vlogo, ki jo avtonomija podružnic igra pri obvladovanju tveganj in kriznem menedžmentu, ter ponazorijo, kako multinacionalna podjetja s pomočjo dodeljevanja večje avtonomije podružnicam na razvijajočih se trgih v času kriz v ospredje postavljajo ustvarjanje vrednosti v teh podružnicah.

Ključne besede: *odnosi med poslovnimi enotami multinacionalk, avtonomija podružnic, obvladovanje tveganj, odpornost, globalne krize*

ENGAGING WITH GEOPOLITICAL UNCERTAINTY: DISCURSIVE RISKWORK AND WESTERN MNEs' DIVESTMENT ANNOUNCEMENTS AT THE ONSET OF THE UKRAINE WAR

SPOPADANJE Z GEOPOLITIČNO NEGOTOVOSTJO: DISKURZIVNO DELO S TVEGANJI IN NAPOVEDI ZAHODNIH MULTINACIONALNIH PODJETIJ O DEZINVESTIRANJU OB ZAČETKU VOJNE V UKRAJINI

Ana Mavretić, Anastas Vangeli

Članek preučuje prakse geopolitičnega dela s tveganji (ang. riskwork), ki so jih uporabila zahodna multinacionalna podjetja kot odziv na rusko invazijo na Ukrajino, pri čemer se osredotoča zlasti na napovedi dezinvestiranja. Z uporabo diskurzivnega okvira za delo s tveganji študija analizira, kako le-ta izražajo in legitimirajo svoje odločitve o dezinvestiranju v novem geopolitičnem kontekstu. Ugotovitve razkrivajo, da podjetja svoja korporativna dejanja usklajujejo z nastajajočimi liberalnimi geopolitičnimi normami in vrednotami ter tako retorično vzpostavljajo svojo vlogo odgovornih geopolitičnih akterjev. Članek prispeva k napredku v diskurz usmerjenega preučevanja mednarodnih poslovnih pojavov, preučevanja upravljanja geopolitičnih tveganj, ki presega upoštevanje sankcij in upravljanje ugleda, koncepta dela s tveganji in empiričnih študij napovedi dezinvestiranja.

Ključne besede: multinacionalna podjetja, geopolitična negotovost, delo s tveganji, dezinvestiranje, rusko-ukrajinski konflikt

AN INTEGRATIVE FRAMEWORK FOR COOPETITION-BASED SCENARIOS

INTEGRATIVNI OKVIR ZA SCENARIJE SODELOVALNE TEKMOVALNOSTI

Marko Budler

Sodelovalna tekmovalnost (»koopeticija«) v oskrbovalnih verigah je dobro raziskano področje, vendar je malo znanega o ustaljenih in razvijajočih se scenarijih, ki obstajajo med udeleženci oskrbovalnih verig ob prisotnosti sodelovalne tekmovalnosti. Pričujoč članek temelji na teoriji virov in iger, da bi razvil povezovalni okvir z dvema ciljema.

Prvič, razvrstiti scenarije, ki temeljijo na sodelovalni tekmovalnosti, z različnimi stopnjami komplementarnosti med akterji in trajanja scenarijev. Drugič, kot je teoretično utemeljeno in prikazano z razpravo v fokusni skupini, je okvir razvit za pomoč udeležencem oskrbovalne verige pri strateškem upravljanju sodelovalne tekmovalnosti z opredelitvijo določenega scenarija in ustrezno prilagoditvijo strukturiranja, združevanja in izkoriščanja skupnih virov in zmogljivosti udeležencev scenarijev medsebojne tekmovalnosti.

Ključne besede: sodelovalna tekmovalnost, teorija iger, teorija virov, oskrbovalna veriga, management tveganj, fokusna skupina
